

POSUDEK ŠKOLITELE

Jméno disertanta:	Mgr. Klára Zikmundová
Téma práce:	Odčinění nemajetkové újmy v penězích v českém a německém právu
Rozsah práce:	267 stran vlastního textu; 769.826 znaků, tj. 427,68 normostran (dle prohlášení autora)
Datum odevzdání práce:	16. 03. 2024 (elektronická podoba)

1. Aktuálnost (novost) tématu

Téma odčinění nemajetkové újmy je tématem, které lze (alespoň v posledních desetiletích, kdy soustavně vzrůstal důraz na ochranu práv jednotlivce, to na rozdíl od období totalitního státu), považovat již za tradiční, ovšem stále za aktuální. Oblast deliktního práva a odčinování újmy obecně je jednou z oblastí, kde rekonstrukce soukromého práva přinesla větší množství legislativních změn oproti dřívější právní úpravě, obecně považované spíše za kusou. Třebaže od rekonstrukce uplynulo již více jak deset let, lze konstatovat, že otázky odčinění nemajetkové újmy stále procházejí v doktríně i judikatuře postupným názorovým vývojem. Disertační práce na zvolené téma má tedy potenciál do této debaty významně přispět, to zvláště při vědomí toho, že je zaměřena primárně komparativním směrem.

Hodnocení školitele: Vymezení tématu disertace lze považovat nejen za aktuální, nýbrž také za velmi ambiciózní, zejména vzhledem k různorodosti oblastí, v nichž se lze s odčiněním nemajetkové újmy v penězích setkat. Zpracování disertantkou zvoleného tématu je schopno osvědčit, zda má předpoklady k samostatné činnosti v oblasti výzkumu nebo vývoje nebo k samostatné teoretické činnosti.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Hodnocení náročnosti tématu na celkové zpracování musí vycházet ze základních rysů práce. Prvním charakteristickým rysem práce, který je třeba v této souvislosti s tématem zmínit, je záběr tématu práce. Na jedné straně se téma může zdát vymezené poměrně úzce (odčinění nemajetkové újmy, a to pouze v penězích), na druhé straně je však třeba si uvědomit, že jde zároveň o téma vnitřně značně strukturované. Disertantka tedy musí být schopna tyto dva aspekty vzájemně metodologicky zohlednit a vyvážit, což samozřejmě náročnost tématu na (úspěšné) zpracování zásadě zvyšuje. Druhým základním rysem práce je volba komparace (především se SRN, v omezenější míře také s anglosaským prostředím) jako vůdčí metody práce, což samozřejmě dále zvyšuje náročnost tématu na zpracování. Již z pohledu do obsahu práce je navíc zřejmé, že nejde pouze o komparaci provedenou na úrovni *law in books*, tj. komparaci doktrinální, ale že jde – především – o komparaci na úrovni *law in action*, tj. do značné míry na úrovni judikatury. To opět zvyšuje nároky na disertantku, která musí být schopna pracovat s německou judikaturou prakticky na stejné úrovni, jako s judikaturou českou, včetně určité abstrakce z ní za účelem samotné komparace. To však neznamená, že by práce měla postrádat doktrinální rozměr. Naopak, pokud jde o odčinění nemajetkové újmy v penězích, existují různé teoretické přístupy zejména k otázce, jak v konkrétním případě samotnou újmu vyčíslit. Tyto teoretické přístupy musí disertantka rovněž obsáhnout.

Metodologii výzkumu a systematiku práce disertantka přehledně uvádí na s. 12 a násl., a to v návaznosti na cíl práce a s ním souvisejících pět výzkumných otázek (s. 11). Považuji za nadbytečné tyto pasáže v posudku znovu replikovat, lze však obecně konstatovat, že text na

uvedených stranách prokazuje schopnost disertantky se ve standardních právně-hermeneutických metodách dobře orientovat a vytyčit metodologicky vhodný postup zpracování tématu.

Hodnocení školitele: Náročnost zvládnutí těchto teoretických otázek, jakož i prokázání znalostí literatury a judikatury (jak české, tak i německé a nadnárodní) z dané specifické oblasti, při čemž lze čerpat ze všech typů literatury české i zahraniční, odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu.

3. Systematické a formální členění práce

Jak již uvedeno výše, pro zvládnutí tématu je vzhledem k jeho šíři klíčové vhodné systematické pojetí celé práce, zejména jeho vnitřní struktury, která bude navíc o to komplikovanější, že se autorka bude zabývat dvěma právními řády. V tomto ohledu lze konstatovat, že systematické práce autorka zjevně věnovala značnou pozornost. Autorce se podařilo vnitřně velmi členité téma ukotvit v jasné a přehledné struktuře osmi základních kapitol, které se ovšem dále dělí na dílčí celky. Celá tato systematika zároveň vykazuje jednotící myšlenkovou linii disertantky, a to od obecného k dílčímu, a rovněž od staršího k novějšímu. Zároveň se v práci úsledně odráží jednotící systematika komparační metody – právní úprava a k ní relevantní judikatura. První kapitola obsahuje obecný výklad k základním pojmům (škoda, nemajetková újma), druhá kapitola se zabývá historickým vývojem právní úpravy nemajetkové újmy a jejího odčinění, třetí kapitola obsahuje vstupní výklad k českému a německému deliktnímu právu. Těžiště práce ovšem začíná v kapitole čtvrté, věnované újmě na přirozených právech člověka, resp. dílčích problematik, které do této oblasti spadají (zejm. bolest, ztížení společenského uplatnění, újma na zdraví, reflexní újma). V kapitole páté je pozornost věnována problematice ceny zvláštní oblíby. Šestá kapitola se věnuje odčinění nemajetkové újmy za narušení dovolené, kapitola sedmá pak nemajetkové újmě v případě právnických osob. Osmá kapitola se věnuje dalším (alternativním) způsobům určení výše přiměřeného zadostiučinění. V závěru pak autorka své poznatky přehledně shrnuje.

Z uvedeného plyne, že v práci je (počínaje čtvrtou kapitolou) věnována pozornost všem klíčovému oblastem, v nichž se lze setkat s problematikou odčinění nemajetkové újmy v penězích a tím také nutnosti jejího vyčíslení. Kromě komparační linie lze v systematické textu sledovat také osvědčený metodologický postup od obecného k dílčímu.

Formální členění práce do kapitol a dílčích podkapitol plně odpovídá zvolené systematické práce, což platí i o dílčím členění podkapitol na další vnořené úrovně textu. Vzhledem k tomu, že systematika práce je zvolena vhodně a je rovněž vhodně reflektována na formální úrovni, není třeba se v posudku formálním členěním zabývat do detailů.

Hodnocení školitele: Lze konstatovat, že systematika práce odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu, a to ohledně logické stavby, hloubky zpracování tématu i použitých právně-hermeneutických metod. Lze konstatovat, že zvolené systematické a v návaznosti na to pak formální členění práce je přehledné a že nebyl opomenut žádný důležitý aspekt dané problematiky. Zvolená systematika a v návaznosti na ni též formální členění práce dokládají, že disertantka je schopna systematického a koncepčního přístupu ke zkoumané problematice.

4. Vyjádření k práci

Autorka v úvodu formuluje cíle práce, kterým je zodpovězení pěti výzkumných otázek (srov. dále), poskytnout komentovaný přehled aktuální judikatury a učinit návrhy *de lege ferenda*. Pokud jde o uvedené výzkumné otázky, tyto jsou formulovány precizně a ve vzájemné logické provázanosti. Konkrétně disertantka klade otázku po povaze nemajetkové újmy (1), po

způsobu jejího vyčíslování v aktuální české (2) a německé (3) judikatuře, dále zda mohou nemajetkovou újmu utrpět právnické osoby a čím se tato odlišuje od nemajetkové újmy osob fyzických (4) a konečně, jaké alternativní způsoby vyčíslení nemajetkové újmy lze *de lege ferenda* uplatňovat a jsou-li tyto další způsoby ústavně konformní (5). Takto formulované otázky jsou s to vést k naplnění cíle práce a zároveň dávají disertantce prostor pro analýzu jednotlivých dílčích problematik, kde se lze setkat s nemajetkovou újmou.

Již z předchozích pasáží posudku vyplývá, že práce zaujme především komplexností, pokud jde o rozsah témat, kterými se disertantka zabývala. Dále je zjevné, že disertantka dostala svému dílčímu cíli, podat komentovaný přehled aktuální judikatury vztahující se k dané problematice. Autorka totiž pracovala (dle seznamu zdrojů) se 79ti judikáty českých soudů, dále s 35 rozhodnutími zahraničních soudů (SRN, Rakousko, Švýcarsko, ale také Austrálie) a konečně s 10 judikáty ESLP jedním judikátem SDEU. Celkem se tedy jedná o 125 judikátů, což lze považovat za nadstandardní i ve srovnání s obdobnými pracemi, a to tím spíše, že téma je relativně úzce vymezeno.

Obdobně kladně lze hodnotit práci se zdroji. Z celkem 111 použitých zdrojů jich je 49 (téměř polovina) cizojazyčných. To plně odpovídá důrazu na komparativní zaměření práce. Podrobnost zpracování tématu a práci se zdroji ostatně dokládá také poznámkový aparát čítající 593 poznámek pod čarou, což lze považovat za jistě nadstandardní počet (a to i vzhledem k rozsahu a typu práce).

K práci lze uvést některé drobné výtky. V rámci kapitoly páté se disertantka stručně zabývá problematikou ceny zvláštní obliby a konstatuje, že pro její vyčíslení neobsahuje naše právní úprava (a ani právní úprava SRN) žádná pravidla. O to více by čtenář očekával, že autorka nabídne vlastní řešení *de lege ferenda*. Totéž platí i o kapitole sedmé, věnované nemajetkové újmě právnických osob, byť zde autorka (na s. 173) konstatuje, že jde o širokou a vnitřně velmi diverzifikovanou kategorii, takže obecný postup k vyčíslení lze nalézt jen obtížně. Ohledně sedmé kapitoly lze ovšem poukázat ještě na jeden dílčí nedostatek, a to je práce s judikaturou (to na rozdíl od jiných kapitol). Ze starší úpravy lze uvést např. rozsudek NS ČR sp. zn. 30 Cdo 4023/2014 a zejména pak z poslední doby velmi aktuální rozsudek NS ČR sp. zn. 23 Cdo 327/2021 a jemu otevřeně odporující rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 22 Co 200/2022 (a s ním nesouhlasné usnesení NS ČR sp. zn. 23 Cdo 429/2023, byť toto již vzhledem k datu uzavření rukopisu práce nelze autorce klást k tíži). Je škoda, že se čtenář v práci nedozví názor (jistě kritický) k tomuto soudnímu „ping-pongu“.

Z hlediska drobných nedostatků formálního charakteru lze podotknout, že seznam zahraniční judikatury by bylo vhodné rozdělit podle jednotlivých států (tím spíše, že jich je v práci užito větší množství), stejně jako by měla být oddělena judikatura ESLP a SDEU.

Z hlediska jazykového, stylistického a formálního lze konstatovat, že závěrečné korektury byla věnována značná pozornost, byť ojediněle lze drobné překlepy v práci nalézt, např. na s. 154 „zamřenu“ (zmařenu) dovolenou „a zrušení plavby“ (o zrušení plavby).

Výše uvedené drobné nedostatky však nepovažuji za natolik závažné, aby byly s to snížit hodnocení jinak celkově zdařilé práce.

Lze tedy uzavřít, že autorka předložila zdařilou práci, která vyniká především z hlediska komplexnosti a hloubky zpracování zvoleného tématu, která je důsledně vedena podle předem definovaných metodologických postupů, zejména pokud jde o komparaci s německou právní úpravou. V práci se rovněž pozitivně odráží dřívější publikační činnost autorky a zkušenosti, které při ní získala. Práce je dokladem velmi detailní orientace disertantky v judikatuře týkající se nemajetkové újmy a jejího odčinění.

Na základě uvedeného práci k obhajobě d o p o r u č u j i.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce (srov. již výše) autorka splnila. Pro veškeré její závěry lze nalézt oporu v textu práce.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Autorka při zpracování tématu postupovala samostatně. Automatická kontrola shod provedená systémem Theses.cz generuje dokument čítající 8.643 stran, představující 163 dokumentů obsahujících shody, čímž generuje celkovou podobnost 20 %. Míra shody však dokumentu č. 1 a 2 činí 5 %, od dokumentu č. 3 je 2 % a méně. Nakolik je v lidských silách takto obsáhlý dokument v rámci časové dotace pro posouzení práce prostudovat, lze konstatovat, že nalezené shody se týkají povětšinou názvů právních předpisů či citací zákonných textů nebo citací judikatury, které logicky musí být shodné, případně též vlastních výstupů disertantky (srov. výslovné upozornění např. na s. 158). Automatická kontrola shod provedená systémem Turnitin indikuje 39 zdrojů obsahujících shody, čímž generuje celkovou podobnost (<i>overall similarity</i>) 14 %. Z toho je však třeba věnovat pozornost pouze zdroji č. 1, kde je indikována shoda 3 % (od zdroje č. 2 se vykazuje shoda 2 % a méně). Zdroj č. 1 odkazuje na adresu dspace.cuni.cz , což je repozitář prací UK, který ovšem agreguje velké množství zdrojů, sám o sobě tedy ničeho nevyovídá. Rovněž po prostudování výstupu systému Turnitin lze konstatovat, že nalezené shody se týkají povětšinou názvů právních předpisů či citací zákonných textů nebo citací judikatury. Na základě těchto kontrol tedy nelze učinit závěr, že by uchazečka nepostupovala při tvorbě práce <i>lege artis</i>.
Logická stavba práce	Logická stavba práce je zdařilá, podrobnosti již výše.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Autorka pracuje se zdroji řádně a na citovanou literaturu průběžně odkazuje. K obsáhlosti poznámkového aparátu srov. již výše. Seznam zdrojů je přehledný. Vyplývá z něj, že disertantka pracovala s více než stovkou zdrojů (mimo právních předpisů) a více jak sto dvaceti judikáty (k tomu již výše). To je ovšem více než dostačující vzhledem k zaměření práce na specifickou oblast právní úpravy (srov. již výše). Úroveň práce se zdroji je na více než standardní úrovni.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Autorka téma zvolené v názvu disertační práce zpracovala co do podrobnosti způsobem odpovídajícím požadavům na práce tohoto druhu, k podrobnosti zpracování srov. již výše. Lze tedy uzavřít, že autorka zvolené téma zpracovala a vyčerpala více než dostatečně.

Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je po formální stránce přehledná. Velikost písma i jeho rozpal je standardní, počet úhozů je pravděpodobně vyšší než na průměrné normostraně. Součástí práce je sedm přehledových tabulek, které jsou po formální stránce dobře zvládnuty a vhodně doplňují příslušené pasáže. Práce neobsahuje přílohy. Lze uzavřít, že úprava odpovídá požadavkům kladeným na práce tohoto druhu.
Jazyková a stylistická úroveň	Drobné výtky ohledně formální stránky již výše. Jazyková a stylistická úroveň práce je na standardní úrovni, odpovídající požadavkům kladeným na práce tohoto druhu.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

- Již výše v textu a dále:

1) V rámci obhajoby se autorka kriticky vyjádří k problematice rozsudků NS ČR a Městského soudu v Praze týkajícího se nemajetkové újmy právnických osob.

Doporučení/nedoporučení k obhajobě	práce	Práce prokazuje, že disertantka je schopna a připravena k samostatné činnosti v oblasti výzkumu nebo vývoje nebo k samostatné teoretické činnosti. Z tohoto důvodu práci d o p o r u č u j i k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.
---	--------------	--

V Praze dne 17. 5. 2024

Doc. JUDr. Ondřej Frinta, Ph.D.
školitel